

Inledning

Myten är en karta över tillvarons alla dimensioner, synliga såväl som osynliga. I alla urkulturer berättar myterna om alltings upphov och karaktär, hur världen har uppstått och vilka kvaliteter den har. Myten berättar om människans plats i tillvaron och hennes relationer till alla andra medvarelser. I detta finns även en etik och moral inbyggd om hur människan bör bete sig i det stora hela. En del har kallat detta för *native science*, alltså ursprunglig vetenskap. Myterna är resultatet av årtusendens upplevelser och tankearbete av visa män och kvinnor, som på djupet har kontemplerat de dynamiska processer som världen består av.

Hos många urfolk finns myterna ännu som en levande tradition. De berättas och sjungs i många olika sammanhang, till exempel i ceremonier som är knutna till årstidernas växlingar eller som görs för att bota sjuka eller på andra sätt rätta till rubbade balanser. I sådana kulturer kan man säga att människor bottnar i tillvaron. De är förankrade i världen och i historien, som länkar i en ständigt pågående kosmisk dans. Myten är ett sätt att bevara och hålla liv i kunskapen om hur man dansar *med* naturen för att kunna leva i harmoni och balans, för att kunna vandra i skönhet. Myten innehåller kunskap av Moder Jord, för Moder Jord.

Shamanen använder myten för att orientera sig både i den ordinära och i den icke-ordinära verkligheten. Myten är en karta som kan vägleda shamanen på dennes själsresor in i de andra dimensionerna och myten rymmer mängder av kunskap som shamanen kan ta del av

på flera olika sätt. Ett är att helt enkelt använda det ursprungliga sättet att framföra myterna, nämligen att sjunga fram berättelserna.

Shamanen sjunger då fram sin kunskap på liknande sätt som de ursprungliga heliga varelserna sjöng fram världen. Berättelserna har en inneboende kraft och kunskap som shamanen kan få del av helt enkelt genom att sjunga dem.

Ett annat sätt att ta del av mytens visdom är att göra själsresor med hjälp av berättelserna och deras kartor. Shamanen kan recitera myten högt eller för sitt inre samtidigt som han eller hon använder någon lämplig metod för att förändra medvetandet, till exempel trumning. Shamanen gör då en själsresa in i mytvärlden, in i mytens inre väsen och får del av dess esoteriska kunskap. Det finns en esoterisk och en exoterisk sida i alla myter. Den exoteriska är själva ramberättelsen som alla kan uppfatta och njuta av att höra. Den esoteriska sidan är den hemliga kunskap som finns inbyggd i myten och som bara öppnar sig för de andligt tränade.

Ett tredje sätt att utvinna kunskap ur myten är att kontempera den, det vill säga djupt begrunda den. Det handlar om att meditera över en myt, sjunka in i den och låta den tala direkt till ens innersta. Det rör sig om en intuitiv kunskapsinhämtning som man sedan genom kontemperationen kan sätta egna ord på.

En av shamanens många funktioner är och har varit att hålla liv i de mytiska berättelserna. Den nordiska shamanska traditionen, sejdtraditionen, har ingått som en del i en större cirkumpolär shamansk tradition med många paralleller till samisk och sibirisk shamanism. Delar av den nordiska shamanismen har överlevt ända in på 1900-talet i form av folklig läkekonst utövad av så kallade kloka gubbar och gummor och i form av folkliga seder och förhållningssätt, som stämplats som övertro och vidskepelse. Däremot har det mesta av de ursprungliga berättelserna, urmyterna, tappats bort.

När de sånger som samlats ihop under begreppet Eddan nedtecknades på Island för snart 1 000 år sedan utgjordes de mest av fragment av de ursprungliga sångcyklerna. Det som nedtecknades var det som då fanns kvar som levande tradition hos traditionsbevararna. Det faktum

att berättelserna behövde nedtecknas var i sig ett uttryck för att de höll på att blekna bort i det folkliga medvetandet. Vi som lever i det tjugoförsta århundradet står i stor tacksamhetsskuld till Eddanedtecknarna. Utan dem hade vi inte ens haft några mytfragment att utgå från när vi försöker återskapa och nyskapa en nordisk shamansk tradition.

Och vi står i stor tacksamhetsskuld till biskop Brynjólfur Sveinsson på Island som 1643 kom över en pergamenthandskrift med de forndikter som Snorri Sturluson hade citerat ur i sin berömda Edda i början av 1200-talet. Också den skrift som biskopen hittade är sammanställd på 1200-talet, men grundar sig antagligen på ännu äldre nedteckningar. Biskop Brynjólfur skänkte 1662 handskriften till den danske kungen, Fredrik III, och därefter går den under namnet *Codex Regius* (Konungaboken).

Sångerna, som bestod av äldre gudasånger och yngre så kallade hjältesånger är nedtecknade i två versslag, fornyrdislag och ljodahattr, som präglas av bokstavsrim. De har senare tolkats från fornisländskan i ett antal olika versioner och då gått under namn som *Den poetiska Eddan*, *Den äldre Eddan* eller helt enkelt *Eddan*.

Ur ett shamanskt perspektiv är det framför allt de äldsta berättelserna om världens skapelse och beskaffenhet som är intressanta och viktiga att ta del av. Jag har valt ut de sånger som har mest shamanskt innehåll och försett dem med mina egna kommentarer. Dessa kommentarer ska ses som en sorts katalysator. De är inga slutgiltiga tolkningar av sångerna utan vill vara en inspiration för läsaren. Det är sedan upp till var och en att göra sin egen Eddaläsning och tolkning och komma fram till hur man själv kan införliva dessa mytiska kunskaper i sitt eget liv.

Jag har valt en mindre känd översättning av Eddan gjord av Edvin Thall 1912. Thall har framför allt intresserat sig för sångernas mytiska innehåll eftersom han ansåg att Eddasångerna uttryckte en klar och välformulerad forntida mytologi. Thalls översättning följer därför det isländska originalet nära och har större poetisk kraft än de flesta andra Eddaöversättningar.

Thall skriver i sitt eget förord 1912: "Eddasångerna hava utgjort folkets poesi och mitt mål har varit att i den svenska tolkningen återgiva denna poesis stämningar och innehåll".

Det allra bästa vore ju förstås om någon, som är väl bevandrad i fornisländska, ville göra en nyskapande, shamanskt och mytologiskt kunnigare och mer modern tolkning av Eddasångerna.

Men när vi nu skriver 2009 får vi fortfarande hålla till godo med den gode Thalls version. Hans tolkningar räcker långt även om de tyngs av en del vikingaromantiskt färgat tankegods som en modern shaman måste överskrida för att kunna återerövra den ursprungliga andliga kunskap och kraft som finns i Eddasångerna.

Min avsikt är att på ett kreativt sätt föra in Eddans inneboende kunskap i vår tid och bidra till att göra den tillgänglig för alla som vill vandra den shamanska vägen, en väg av skönhet, harmoni och balans. Att öppna denna bok ska inte kännas som att öppna en gammal konservburk utan som att glänta in i framtiden, som ju ofta kommer bakifrån.

Jörgen I Eriksson, september 2009